

Hin evnaveiki og samfelagið

Um hetta evnið skrifar Jógvan Petersen, umsorgar-næmingur í Javna nr. 2, sum kom út herfyri:

Í einum og hvørjum samfelag er ein partur av fólkinum evnaveikur. Vanliga verður hildið, at upp ímóti 3% kunnu verða roknað millum teirra, ið hava ein lægri intelligens, meðan líka so nógv verða hildin at liggja við einum óvanliga høgum intelligensi.

Intelligensur verður nógv ávirkaður av tí miljø, ein veksur upp í, í negativan eins væl og í positivan rætning, og tí er tað alt avgerandi fyri tann evnaveika at liva og vaksa upp í einum stimulerandi miljø, har livi- og menningarlíkindini eru tey bestu.

Hvar er so hetta miljø at finna? — Jú, í tí vanliga bygda- og býmiljønum, har tey evnaveiku kunnu búgva, trivast og mennast og kunnu fáa sær fyrmyndir millum sokallað vanlig fólki, hvørs sið-

um tey kunnu taka eftir. Uttan at so verður, fáa vit ein part av medborgarum okkara sum nakrar løgvar skapningar, ið vóru evnaveikar, og afturat at vera evnaveikur nú eisini bliva miljøskaðir, ið einki er at undrast á, tá ið hugsað verður um, at øll evnaveik verða savnað saman á einum litlum øki, har tey litla og onga ávirkan fáa uttanifr, men samstundis verða stór krøv stillað til tey um at vera so og so, tá ið tey eru ímillum fólki við vanligum atburði.

Hesin parturin av medborgarum okkara er minni mentur at tosa sæk sine og er vitandi um støðu sína í samfelagnum, og sjáldan munnu tey evnaveiku verða spurð um, hvussu tey kunnu hugsað sær tilveru sína.

Hvønn rætt hevur tá hin evnaveiki í samfelagnum? — Jú, hann má taka til takkar við tí, ið honum verður boðið, sum má sigast at vera harmuligt, til øll eru vit spröttin úr og borgarar í sama samfelag.

Tá ið talan er um evnaveik, verður oftast mest hugsað um djúpt evnaveik, men tey eru bert nøkur fá. Hesi hava rætt til eina tilveru, ið meining er í og á so humanum grundarlagi, sum samfelagið er fært fyri.

Størsti partur av evnaveiku okkara liggur við eitt sindur lægri intelligensi enn fólki flest, og hesi eru tey, ið hava verið og enn verða meinast rakt, tá ið talan er um forsg. Tey standa í eini marginalposisjon. Tey kunnu nokk illa klára seg í effektiviteti í produktiónssamfelagnum, men ivi skal eingin vera um, at tey ikki kunnu gera valaverk, og tí má tað vera óneyðugt at reklamera við, at hetta er verk teirra evnaveiku.

Tann evnaveiki kann gera vána- og valaverk eins og fólki flest.

Nú hava vit her á landi verið í tí støðu, at vit frá almennari síðu litið og einki hava havt at bjóða okkara evnaveiku her heima; men nú tykist vend at vera komin í, við

tað at nú eru deildir á Statshospitalinum, har 30 fólki kunnu búgva. Hetta má sigast at vera eitt gleðiligt tiltak. Hesi fólki, sum hava verið í útlegd í mong ár, hava nú fingið loyvi at koma heim aftur til tað land, ið teimum so innarlaga hevur longest til.

Tað kann ikki sigast annað, enn at lagnan var teimum herð, tá ið einasta tilboð teirra var at verða send av landinum, rivin upp úr tí miljø, har tey vóru uppvaksin ímillum næstrafólki og kenningar og fara í eitt fremmandt land við fremmandum máli, við síðum og ósiðum, ið tey litið skiltu av.

Men tey komu til góð fólki, sum høvdu áhuga fyri og hegni at taka sær av teimum, og av somu orsök fingi mong av teimum góðar dagar og hava tað framvegis gott, men ikki er komið á mál, fyrr enn vit hava øll okkara heima aftur.

Men nú tekur spurningurin seg upp: hvat vilja vit bjóða teimum, ið koma, teimum, ið eru komin og teimum, ið ongantið fóru heiman. Skal framtíðin vera at hava eina centraliseraða forsg í Havnini? Tað er nakað, ið talar fyri, at tað kundi verið ein góð loysn, tá ið hugsað verður um tað figgarliga: felags køk, varkari og annað, sum kanska kundi gjørt tað biligari í fyrstu syftu; men hyggja vit framtíð, so man litið vera spart.

Eg dugi ikki at siggja annað, enn at vit fáa nøkur hjálparleys fólki, ið vaksa upp undir hesum viðurskiftum, har alt verður gjørt fyri tey. Maturin kemur væl tilgjøgur heitur ella kaldur úr einum vogni úr rustfrum stáli.

Tað má bliva ein stórr spurningur fyri hin evnaveika, hvat er matur, og hvaðani kemur hann frá. Tað er ikki lætt at skilja hjá einum, ið t. d. aldri hevur sætt eitt epli tikið úr jørðini, men bert hevur sætt tað kókað og flust liggjandi á einum fati iðugt at eta. Og soleiðis kunnu hundrað ymisk ting upproknað, sum tann evnaveiki kundi verið við til at framleitt. Vildi stóran ikki verið órvisi, um so varð fyriskipað?

Eitt annað, ið eg vil nevna her, eru klæðir. Klæðini koma í stórum mongdum á rullandi bórðum, og tá ið skift er, fara tey avstað aftur sama vegin, uttan at hin evnaveiki veit, hvat tey fara, og hvat verður gjørt við tey. Vildi tað ikki verið meira rimiligt at verið við at gjørt arbeiðið og livað eitt liv so nær tí vanligu sum gjørligt.

— — —

Eg skal takka øllum, sum eru komin her og hornorkestrinum, sum setir sín festliga dám á. — Síðani skal eg bjóða teimum innbodnu gestunum at koma yvir í klubban, har tað er borðreitt.

Býráðsins vegna skal eg enda við at lata hesa bryggju til havnarnevnd og havnarameistara at stjórna.

Kajbygging á vestursíðuni í næstu framtíð

framhald frá 3. síðu

setur eitt betri hóskaði far í rutuna Klaksvík — Lørvik um ikki so leingi.

Hendan bygging byrjaði á sumri 1972 og hevur kostað 3,8 mill. kr., og hevur arbeiðið gingið sum ætlað.

Eg vil sjá tøk til Føroya Løg-

ting — Føroya Landsstýri og Ríkismyndugleikar fyri studningar. — Føroya Sparikassa — Føroya Lívstrygging fyri lánveiting til kommunar part av hesi bygging, og Føroya Banka, sum hevur figgjað hesa bygging.

Síðani vil eg takka Mikjal Helmsdal, landsverkføringi, sum hevur havt sjálvt projektið í hond-

sosialurin

— blað við meiningum

STATENS PRÆMIEOBLIGATIONSBLÅN 1965/75

Grå obligationer med serienumre 1-1000 og løbenumre 3001-4000 incl.

18. trækning 30. maj 1974

Følgende større præmier er i dag udtrukket

	serie nr.	løbe nr.	serie nr.	løbe nr.	serie nr.	løbe nr.	serie nr.	løbe nr.	serie nr.	løbe nr.
400.000 kr.	793	3587								
200.000 kr.	964	3437								
100.000 kr.	590	3607	998	3082						
50.000 kr.	187	3490	329	3827	863	3292				
25.000 kr.	162	3619	538	3829	820	3258	923	3362		
	241	3761	616	3016	835	3503	980	3669		
10.000 kr.	96	3925	454	3988	488	3393	593	3543	618	3899
	143	3332	460	3241	497	3151	595	3447	678	3655
	345	3397	462	3851	502	3133	599	3250	698	3877
	368	3065	473	3649	570	3249	611	3521	699	3475
	399	3894							730	3299
5.000 kr.	55	3995	146	3833	329	3532	457	3217	686	3281
	75	3581	158	3927	329	3536	499	3832	689	3295
	87	3862	171	3346	338	3941	506	3744	712	3408
	97	3101	177	3519	345	3590	553	3309	725	3564
11 2376	99	3137	185	3633	375	3871	568	3091	758	3100
14 3966	101	3157	212	3682	380	3617	570	3455	767	3647
17 3984	118	3147	272	3950	389	3912	587	3430	768	3785
19 3357	118	3412	275	3438	427	3701	588	3031	773	3396
49 4494	129	3474	317	3992	445	3408	666	3548	801	3249
55 3374									807	3080
									814	3024
									835	3499
									837	3353
									881	3774
									928	3731
									939	3206
									966	3123
									967	3302

Den officielle trækingsliste med samtlige 6900 præmier, samt numrene på endnu ikke hævdede præmier fra de seneste fem trækninger, kan købes for 35 øre i bladsalgene fra den 11. juni d. 8. Trækingslisten vil ligge til eftersyn på alle posthuse. Præmieudbetalingen finder sted i Danmarks Nationalbank og visse posthuse fra den 12. juni d. 8. Af kontrolhensyn vil der for præmier på 5000 kr. eller større beløb iengå nogle dage mellem obligationens indlevering og præmiens udbetaling. Præmier, der er faldet i denne trækning skal være indleveret senest den 12. juni 1977. Efter denne dato er de forældede.

Finansministeriet

skiftum veksur tann evnaveiki upp.

Tá hann so er blivin vaksinn, hvussu er støðan tá? — Jú, hann kemur á aðra deild og fær tilboðið at koma á verkstøð. Men hvørjir eru arbeiðsfelagar hansara? — Jú, tey ið hann býr saman við.

Hvussu er so við ávirkanini uttanifr?

Tá ið nú sociala umsitingin kemur á føroyskar hendur um ikki so langa tíð, kundi eg hugsað mær at nomið við, hvat eg haldi vera framtíðar forsg.

Í framtíðini má samfelagið kunna geva tilboð um forsg úti um landið, har hjálpi er tiltrond.

Her verður fyrst og fremst hugsað um tað evnaveika barnið. Teimum foreldrum, ið hava ta gleði at eiga hetta barnið, má samfelagið geva møguleika at hava barnið heima við í løna teimum fyri tað eykararbeiði, sum kann standast av einum handicapi. Harnest mugu vera avlástingsheim og dagroktarheim, har barnið altið skal vera vælkommið. Út frá hesum heimum skulu særkønt fólki fara við leiðbeining og stuðli, sum tiltrond er. Við hesi fólki kunnu so foreldrin samráðast um, hvat man vera best fyri barnið og framtíð tess.

Tá ið eg leggi so stóran dent á, at tað má hava møguleika fyri at vera heima, er tað tí, at í dag er eingin í iva um tann stóra týðning, eitt gott heim hevur fyri barnið. Har kann tað fáa allan tann kærlleika og alt tað, eitt barn treingir til í teimum fyrstu árunum, sum er tað fundamentala fyri framtíðina hjá øllum, og ikki minst tá ið talan er um ein, sum gjørdist evnaveikur. Hann kanska meira enn nakar annar treingir til eitt gott heim, meðan tann professionelli pedagogurin kemur í aðru røð. Hann er ein góður stuðul, har umstøðurnar ikki eru til staðar at vera heima hjá barninum. Tá má samfelagið kunna bjóða barninum at koma á eitt litlit heim við fáum børnum og ikki langt frá heimstaðnum, so at foreldrin kunnu kontakta barnið dag og dagliga. Her skal barnið kenna: hetta er mitt heim, og her veit eg, at eg kann vera, til eg verði vaksinn.

Tá barnið er við at bliva vaksinn og er komið til tann aldur, tá vanligt er at fara heimanifr hjá ungfolki, má tað vera samfelagsins uppgáva at kunna bjóða teimum á heim, ið eru egnað til teirra, so nær tí vanligu sum gjørligt og við nøkrum fáum íbúgvum.

Plaseringin av hesum heimum má vera á bygd og í Havn í ymiskum býarpartum, tí at hesi fólki kunnu og skulu ganga inn í samfelagið sum ein natúrligur partur av tí.

Igjøgnum øldir hevur tann evnaveiki verið diskrimineraður, tá ið talan hevur verið um giftarmál, tí tann evnaveiki má ikki koma saman við einum mótsettum kyni. Er tað hent, er ofta stór gøla staðist av hesum, og tað almenna hevur gripið inn og roynt at fáa hetta aftur í rættlag, uttan at hugsað hevur verið um, at ein, ið er evnaveikur, hevur somu tráan eftir tí mótsetta kyninum, sum sokallað vanlig fólki hava.

Og tí má serliga setast inn her.

Um so skuldi verið, at ein, ið er undir forsg, finnur saman við einum av mótsettum kyni, mugu tey hava sama rætt sum onnur at kunna setast í búgv.

Tá vóru vit komin langt í forsg.

— Undir hesum viður-